

Christen Unie, t.a.v. M. de Vries
Partij van de Arbeid, t.a.v. E. Hamstra
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Leeuwarden, 10 september 2019

Verzonden, **18 SEP. 2019**

Ons kenmerk : 01690520
Afd./Opgave : Infrastructuur en Mobiliteit
Behandeld door : T. Scheepens / (058) 292 5179 of t.scheepens@fryslan.frl
Uw kenmerk :
Bijlage(n) :

Onderwerp : Beantwoording schriftelijke vragen over onderzoek Wet Aanpak Schijnconstructies buitenlandse werknemers

Geachte heer de Vries en mevrouw Hamstra,

Uw schriftelijke vragen op grond van artikel 41 van het Reglement van Orde, binnengekomen op 10 juli 2019, beantwoorden wij als volgt.

Inleiding:

Op 8 juli 2019 heeft de vakbond FNV een brief¹ geschreven aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. In de brief gaan zij in op de uitvoering van de motie "voeten in de modder". Het Friesch Dagblad van 10 juli 2019 bericht over 'Provincie laks in onderzoeken van misstanden'. De FNV laakt studies naar schijnconstructies bij N31 en aquaduct Drachtsterweg. Naar de mening van de FNV zijn statenleden onvolledig geïnformeerd over de mogelijke misstanden in de betaling van werknemers bij de aanleg van het aquaduct in de Drachtsterweg bij Leeuwarden en de N31 bij Harlingen. De conclusies van de provincie zijn volgens de FNV voorbarig, met name omdat diverse onderaannemers medewerking aan het onderzoek hebben geweigerd. Hierdoor is personeel niet geïnterviewd, waardoor volgens de FNV niet getoetst is of de informatie op papier overeenkomt met de werkelijkheid. Aangezien de provincie in haar rol als opdrachtgever en volgens de Wet Aanpak Schijnconstructies verantwoordelijkheid heeft om toe te zien op juiste loonbetaling en werkomstandigheden van werknemers stellen wij de volgende vragen:

Vraag 1:

Wat vindt u van de brief en de zienswijze van de FNV?

Antwoord vraag 1:

De FNV geeft in haar brief aan dat Statenleden onvolledig geïnformeerd zouden zijn over de mogelijke misstanden in de betaling van werknemers bij de aanleg van het aquaduct in de Drachtsterweg bij Leeuwarden en de N31 bij Harlingen n.a.v. de daar uitgevoerde pilots. Wij verbazen ons over deze zienswijze. Vanuit een toezegging vanuit de Statenvergadering van 29 november 2017 inzake inkoop- en aanbestedingsbeleid zijn twee pilots gehouden over de toepassing van de Wet aanpak schijnconstructies (WAS) bij grote provinciale infra projecten (nl. bij de Drachtsterweg in Leeuwarden en de N31 in Harlingen).

Gedurende het hele traject, vanaf de informerende brief van 16 juni 2015 (docbase nr. 01224271 inzake het onderzoek naar de misstanden met buitenlandse werknemers) t/m de afronding van de pilots (brief aan PS d.d. 14 mei 2019 nr. 01668148) is er meerdere malen een informerende brief naar de Staten geweest (nl. brief 17 november 2015, nr. 01259661, brief 4 okt 2016, nr. 01354831, brief 9 mei 2017, nr. 1417351, brief 30 oktober 2018, nr. 01584048, brief 21 juni nr. 01430160).

De FNV geeft aan dat de conclusies van de provincie voorbarig zijn, met name omdat diverse onderaannemers medewerking aan het onderzoek hebben geweigerd.

De WAS is ingevoerd toen het project al liep en contracten tussen opdrachtgever en opdrachtnemer al waren afgesloten. In de WAS is uitdrukkelijk de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (I-SZW) als handhaver benoemd. De wet gaat er niet vanuit dat een werkgever of opdrachtgever een uitputtend onderzoek gaat doen. Daarnaast is een werknemer niet verplicht om zich uit te spreken.

Er is veelvuldig gecommuniceerd dat de provincie gehinderd wordt bij het doen van onderzoek door een gebrek aan wettelijke bevoegdheden, privacy bescherming van betrokken werknemers en het ontbreken van opsporingsbevoegdheden. Enkel I-SZW heeft de mogelijkheid tot een dergelijk onderzoek.

Op initiatief en in samenwerking met de FNV heeft daarom de provincie eind 2017 een melding van mogelijke cao-schendingen gedaan bij het Technisch Bureau Bouwnijverheid (TBB), een landelijk kenniscentrum van de sociale partners op het gebied van cao's en de naleving daarop. Het TBB heeft op 17 januari 2018 laten weten een dergelijk onderzoek te starten, dit in samenwerking met de branchevereniging van uitzendbureaus SNCU. In een brief van 13 september 2018 (met kenmerk 10002976/18/RZ/662) geeft TBB de stand van zaken m.b.t. het cao-nalevingsonderzoek weer. Kortweg is hun conclusie dat een deel van het onderzoek niet zinvol meer is en voor het deel van de uitzendbureaus wordt gewacht op de uitkomsten van I-SZW.

Eén van de pilots (bij de Drachtsterweg) is vervolgens uitgevoerd door een onafhankelijk bureau: VRO. VRO is een gerenommeerd bureau dat meer dan 35 jaar actief is in het werkveld van flexibele arbeid. VRO is de autoriteit en marktleider in het certificeren op eerlijke verloning, huisvesting en sociale en fiscale afdrachten. Vanuit het onderzoek heeft VRO aangegeven dat er geen interviews op de werkvloer zijn gehouden. Maar volgens VRO betekent dat niet dat het onderzoek en de resultaten niet betrouwbaar zijn. Wel vinden we het jammer dat de onderaannemer hier geen medewerking aan heeft verleend.

Verder benadrukt de FNV in haar brief dat het om misstanden gaat. Er is na onderzoek inderdaad gebleken dat er destijds door het uitzendbureau, dat buitenlandse werknemers had ingezet, niet altijd correct, maar meestal wel, omgegaan was met de huisvestingskosten van deze werknemers. Uiteindelijk is slechts ca. 5000 euro nabetaald. De gesignaleerde problemen bleken destijds een generiek probleem, dat zich landelijke voordeed bij veel grote projecten waar werknemers via uitzendbureaus werden gedetacheerd.

Vraag 2:

In de brief van de FNV is geschreven 'Uit het rapport van VRO blijkt dat men het opmerkelijk vindt dat er veel betonafwerkers werken, echter men doet verder niets met deze informatie maar legt dit terzijde'.

A. Waarom waren er opmerkelijk veel betonafwerkers werkzaam bij het onderzochte project?

B. Hebben de betonafwerkers werkzaamheden verricht die niet horen bij hun functieschaal en bevoegdheid?

Zo ja, hoe heeft dit kunnen gebeuren?

C. Kan GS de garantie geven dat de kunstwerken en projecten beschreven in brief van de FNV volgens de geldige veiligheidseisen gebouwd zijn?

Antwoord vraag 2:

A: Geciteerd uit het rapport VRO: 'Bij de uitzendonderneming timmerwerkzaamheden viel op **dat een aantal malen** de functie van betonafwerker voor kwam. Met de hoofdaannemer is nagegaan of dit een gebruikelijke functie is. De hoofdaannemer heeft aangegeven dat deze functie wellicht in 2017 vaker voorkomt omdat ervaren timmerlieden op dat moment schaars zijn'. Dat er, zoals de FNV aangeeft, opmerkelijk veel betonafwerkers werkzaam waren, is een conclusie die door de FNV wordt getrokken.

B: Deze conclusie is niet af te leiden uit de rapportage van VRO.

C: Ja. De aannemer moet aantonen dat hij veilig werkt. Daartoe stelt hij een veiligheids- en gezondheidsplan op. De naleving van dit plan wordt in de uitvoeringsbegeleiding getoetst.

Vraag 3:

Was het bij het college bekend dat in het onderzoek naar mogelijke misstanden personeelsleden niet gehoord zijn?

Antwoord vraag 3:

Ja, er is veelvuldig gecommuniceerd dat er veel drempels zijn om met een audit tot de kern door te dringen (o.a. brief aan de staten d.d. 30 oktober 2018, nr. 01584048). Zie ook het antwoord op vraag 1. Het gehele onderzoeksrapport van VRO waarin dit ook gemeld staat is gedeeld met het college.

Vraag 4:

Wat is de reden, indien dit bekend was bij het college, dat dit niet, of onvoldoende duidelijk, gemeld is aan provinciale staten?

Antwoord vraag 4:

Zie antwoord vraag 3.

Vraag 5:

Indien deze informatie niet bekend was bij het college, is het college dan bereid tot aanvullend onderzoek naar mogelijke misstanden?

De informatie is bekend bij de het college. Omdat we, zoals bij de antwoorden op vraag 1 en 3 is vermeld, geen informatie konden achterhalen, is het onderzoek in samenwerking met FNV bij de TBB neergelegd.

Vraag 6:

Welke gevolgen heeft het niet horen van personeelsleden volgens het college voor de betrouwbaarheid en bruikbaarheid van het onderzoek?

Antwoord vraag 6:

Geen. VRO geeft aan dat ondanks dit probleem er een plausibel onderzoek is uitgevoerd. Geciteerd: 'Het niet meewerken aan het onderzoek heeft niet geleid tot het niet kunnen uitvoeren van loonvalidaties bij ondernemingen met een verhoogd risico'.

Vraag 7: *Welke conclusies en lessen trekt het college voor toekomstige onderzoeken?*

Antwoord vraag 7:

De projecten waarbij de gesignaleerde problemen speelden waren reeds aanbesteed toen de Wet aanpak schijnconstructies in werking is getreden. Zoals gezegd heeft de provincie naar aanleiding van dit dossier en de nieuwe wet haar inkoop- en aanbestedingsbeleid gewijzigd (brief aan staten d.d. 17 november 2015, brief nr. 01259661). Tevens wordt er een ambtenaar aangesteld met o.a. de taak van de controle op naleving van de wetgeving bij de inzet van buitenlandse werknemers.

Vraag 8:

In de brief van de FNV staat 'Juist het daadwerkelijk ter plekke controleren en in gesprek gaan met werknemers is niet gebeurd, waardoor er ook geen controle kan hebben plaatsgevonden of men ook daadwerkelijk het juiste loon heeft ontvangen. Daarnaast blijkt uit het rapport van de Drachtsterweg dat er verschillende signalen zijn die wijzen op mogelijke misstanden en willen onderaannemers niet meewerken aan het onderzoek'. Is er bij het uitvoeren van de pilots wel of niet op locatie en in gesprek met de werknemers gecontroleerd op eventuele misstanden?

Antwoord vraag 8: In het onderzoek VRO zijn er 4 waarnemingen ter plaatse uitgevoerd. Zie verder antwoord op vraag 1 en 3.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

drs. A.A.M. Brok, voorzitter

R.E. Bouijus - Riemersma, MBA MCM, secretaris